

Harveszterek-forwarderek az Alföldön

Az OEE Gépesítési Szakosztálya 2014. október 9-én a Robusta Kft.-nél tartott ülést. Rendezvényünket jelenlétével megtisztelte dr. Glattfelder Béla gazdaságsszabályozásért felelős államtitkár is. A résztvevőket a szakosztály elnöke nevében dr. Czupy Imre intézetigazgató köszöntötte, majd Sulyok Ferenc, a terepi programnak helyet adó KEFAG Zrt. vezérigazgatója ismertette az erdőgazdaság jól gépesített gazdálkodását.

5 éve kezdtek el harvesztereket is alkalmazni a fakitermelésekben. Ennek egyik indoka, hogy a kezelésükben lévő 56 ezer hektár erdő jelentős része kedvezőtlen termőhelyi adottságú, a kitermelt faanyag gyenge minőségű, ugyanakkor jól gépesíthető.

A szakosztályülés terepen folytatódott, Tóbi István ügyvezető igazgató és Kismarczi Attila erdőszaki szakirányító vezetésével üzem közben tekintettük meg a Robusta Kft. gépeit, egy-egy Ponsse típusú harvesztert és forwardert, továbbá egy Timberjack kötegelő-daraboló gépet.

A terepi programot követően először Fekete Szabolcs, a Papierholz Austria GmbH. munkatársa „Harveszter technológia az osztrák fakitermelés tükrében” című előadását hallhattuk. Ausztriában a magántulajdonú erdők aránya 82%. Az elmúlt 100 évben a lucfenyő részesedése tovább növekedett (ma már 60% feletti), ugyanakkor a bükk és tölgy aránya lecsökkent. Jelenleg 3 millió m³ faanyagot termelnek ki harveszterekkel osztrák szomszédainknál, ebből 2,1 millió m³ származik előhasználatokból. A harveszterek 40%-os meredekséig alkalmazhatók. A velük végzett munka költsége a terepviszonyoktól függően 15-30 €/m³ (erdészeti útra kiközeletve). Jelenleg Ausztriában kb. 150 cég 250 harveszterrel végez folyamatosan fakitermelést. A harveszteres technológia bevezetésével jelentősen visszaszorultak a balesetek, ugyanakkor a halálos baleseteknél ez a csökkenés nem mutatható ki.

Kismarczi Attila „Harveszteres-forwarderes technológia jelene a Dunától keletre” címmel tartott előadást. Céljük, a Robusta Kft. 2010-ben vásárolta az első gépet, egy Ponsse Buffalo Dualt. Jelenleg két Ponsse Ergo harveszter,

egy Ponsse Buffalo Dual harvarder, két Ponsse Elk forwarder és egy Timberjack 1490 D kötegelő-daraboló gép dolgozik a Robusta Kft.-nél. A fakitermelő gépek mellett rendelkeznek három 6x6-os darus és öt nyerges Scania tehergépkocsival, melyekkel évi 60 000 m³ faanyagot szállítanak. Ma Magyarországon a legnagyobb gépi fakitermelő kapacitással rendelkeznek.

Az első gép érkezése felvetette a szakszerű munkavégzésre alkalmas gépkezelő kérdését is. Sajnos ma Magyarországon a 18 erdőgazdálkodási oktatási intézmény egyikében sincs harveszteres-forwarderes képzés.

Az időbeni korlátozása miatt lerövidült fakitermelési időszakban 1,5-2-szeresére növelt fakitermelő-kapacitásra van szükség a munkák elvégzéséhez, ami a fakitermelők számának csökkenésével csak harveszterekkel oldható meg.

A harveszteres-forwarderes fakitermelési technológia előnyei:

– A számítógépes háttérnek (számítógépes választékoló szoftver) köszönhetően alkalmas a fakitermelések iparifikihozatalának növelésére, sőt maximalizálására. Az iparifikihozatal nőtt, a vágástéri hulladék mennyisége csökkent, ezáltal a hektáronkénti fatömeg, illetőleg az eredmény 5-20%-kal emelkedett.

– Az egyre gyakoribb időjárásai szélsőségek miatt (nagy hó, folyamatos esőzés, árvizek) a kézi fakitermelés mennyisége nem állandó. A kereskedelmi szerződések viszont szigorú beszállítási ütemezést írnak elő, az esetleges eltérésekre vonatkozóan szigorú pénzügyi szankciókkal.

Az adott helyzetben, időszakban, termelési évben túlterhelté vált kerületvezető erdőszaki és/vagy fahasználati műszaki vezető eddig minden esetben te-

hermentesítésként élte, illetve tapasztalta meg a gyors, nagy volumenű és pontos harveszteres-forwarderes gépi fakitermelést.

A Duna-Tisza közén a jellemző választékok a papírfa, a rostfa és a tűzifa. Ezen erdei választékok legbiztosabb és egyben legnagyobb felvevőpiaca a Papierholz Austria Kereskedőház. Az Ausztriába szállítás költsége egy adott régióból állandó, egyedül a vállalászási díj változhat. Emiatt a jelenleg kifizethető vállalászási díj az alföldi régiókban jelentősen kisebb, mint például a Nyugat-Dunántúlon.

A jelen piaci körülmények közt a Dunától keletre a harveszteres-forwarderes technológia önállóan nem, csak a fakitermeléstől a faanyagvásárlóhoz történő eljuttatásáig terjedő, komplex rendszerben működtethető gazdaságosan, és az is csak akkor, ha ebben a rendszerben a logisztika tökéletesen összehangolt.

Az utolsó előadásban Janne Vidgrén, a Ponsse gyár alapítójának fia és Bálint András, a Forest Power Kft. ügyvezetője mutatta be a Ponsse cég történetét és az általuk gyártott gépeket.

A szakmai program a látottak értékelésével zárult.

Összességében megállapítható, hogy a magasan gépesített fakitermelési munkarendszerek vezérgépei, a többműveltes vagy többcélú fakitermelő gépek, a harveszterek a 60-as évekbeli megjelenésük óta folyamatos fejlődésen mentek keresztül. Napjainkra a lehető legnagyobb fakitermelési képviselőivé váltak, mind fenyves, mind lombos állományokban. A harveszterek száma az elmúlt években Magyarországon is fokozatosan emelkedett. A gyakorlati szakemberek is mindinkább kezdik elfogadni a harveszterek létjogosultságát a hazai erdőkben.

A harveszterek, forwarderek szakszerű működtetésére alkalmas szakemberek képzése azonban nem megoldott. Ezen a téren sürgősen lépni kell.

További hiányosság, hogy az 1989-ben MÉM-rendeletben közzétett Erdészeti Biztonsági Szabályzat (EBSZ) sem tartalmaz előírásokat a harveszteres és forwarderes munkákkal kapcsolatban. Az EBSZ ma már elavult, teljes átdolgozására lenne szükség.

Kép és szöveg: **Dr. Major Tamás** titkár, OEE Gépesítési Szakosztály